

ВКП 1-00(86)01.01

ДОКТРИНА

“З ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”

ЖОВТЕНЬ 2020

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ВОЄННО – НАУКОВЕ УПРАВЛІННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО
ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
НАЦІОНАЛЬНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ ОБОРОНИ
УКРАЇНИ ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

ВКП 1-00(86)01.01

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Генерального штабу
Збройних Сил України
генерал-лейтенант

Сергій Корнійчук
Сергій КОРНІЙЧУК

“02” жовтня 2020 року

ДОКТРИНА**“З ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ
У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”**

Військова керівна
публікація
військовим
організаційним
структурам з організації
воєнно-історичної роботи
у ЗС України

ЖОВТЕНЬ 2020

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

ВОЄННО – НАУКОВЕ

УПРАВЛІННЯ

**ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ СПІЛЬНО З НАЦІОНАЛЬНИМ
УНІВЕРСИТЕТОМ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ІМЕНІ**

ПЕРЕДМОВА

Доктрина з воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України (далі – Доктрина) розроблена робочою групою офіцерів та працівників Збройних Сил України Воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України спільно з Національним університетом оборони України імені Івана Черняхівського, Національною академією сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Харківським національним університетом Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Національним військово-історичним музеєм Збройних Сил України та погоджено із заінтересованими органами військового управління Збройних Сил України, структурними підрозділами Генерального штабу Збройних Сил України.

Доктрина відпрацьована за результатами аналізу системи воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України, її сучасного стану та з урахуванням досвіду збройних сил держав-членів НАТО з питань воєнно-історичної діяльності, воєнно-історичної підтримки планування і ведення операцій (бойових дій).

Ця Доктрина визначає основні засади планування, координації, здійснення воєнно-історичної роботи у процесі підготовки та застосування Збройних Сил України. Вона визначає роль органів військового управління, організаційних структур у здійсненні воєнно-історичної роботи та встановлює відповідальність за процеси її планування, проведення та результативність.

Усі питання, що стосуються цієї Доктрини, надсилати на адресу: 03168, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 6, Воєнно – наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України, електронна адреса телекомунікаційної мережі “Дніпро” a-vnu@vnu.dod.ua (далі – ТКМ), ТКМ “Седо-М” – індекс 323 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 25-354).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	4
	ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	5
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	6
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	8
1	ВОЄННА ІСТОРІЯ: МІСЦЯ І ЦІННОСТІ	9
1.1	Загальні положення	9
1.2	Цільові аудиторії воєнно-історичної роботи	9
1.3	Місце і роль воєнної історії	10
1.4	Функції воєнної історії	11
1.5	Керівні принципи воєнно-історичної роботи	11
2	ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ЗАВДАННЯ ВОЄННО- ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ	12
2.1	Основні напрямки воєнно-історичної роботи в Збройних Силах України	12
2.2	Спрямованість воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України	12
3	ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ: ФУНКЦІЇ, ОБОВ'ЯЗКИ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ	13
3.1	Суб'єкти та керівництво воєнно-історичною роботою у Збройних Силах України	13
3.2	Забезпечення виконання завдань воєнно-історичної роботи	14
4	ПЛАНУВАННЯ, ПРОВЕДЕННЯ, КОНТРОЛЬ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ	18
4.1	Планування воєнно-історичної роботи	18
4.2	Проведення воєнно-історичної роботи	19
4.3	Контроль за веденням воєнно-історичної роботи	21
4.4	Підсумки воєнно-історичної роботи	21
5	ЗБІР ІСТОРИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ, ПУБЛІКАЦІЇ, ДОКУМЕНТУВАННЯ, ЗВІТИ	22
5.1	Збір історичних матеріалів, документування	22
5.2	Воєнно-історичні публікації та їх типи. Порядок розробки та розповсюдження	22
6	ВОЄННО-ІСТОРИЧНА ВІЗІЯ	24
6.1	Візія (стратегічна мета)	24
6.2	Стратегія досягнення візії	24
6.3	Умови успішної стратегії досягнення візії	25
Додатки:		
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ) ДЛЯ ЗАМІТОК	26
		27

ВСТУП

Уроки минулого формують доктрини майбутнього

Збройна агресія Російської Федерації проти України, яка спочатку призвела до окупації Криму, а в подальшому до збройного конфлікту на Сході України спричинила руйнівні наслідки для європейської та глобальної безпеки. Одночасно вона засвідчила, що її проведення у значній мірі є відходом від традиційних форм і способів ведення війни та має елементи гібридного характеру.

Протистояння російській гібридній агресії виявило низку системних проблем, зокрема: несформованість системи здійснення наукового воєнно-історичного аналізу сучасних воєнних конфліктів; низька ефективність впровадження набутих воєнно-історичних знань в освітній процес, підготовку військ (сил); відсутність системної воєнно-історичної роботи з формування патріотизму та морально-бойового духу захисників України, що призвело до неготовності значної частини українських громадян до виконання свого конституційного обов'язку – захисту незалежності та територіальної цілісності держави тощо. Ці проблеми посилюються через наявність історичних стереотипів та міфів в оцінюванні подій воєнної історії, інформаційну експансію низки країн, що супроводжується фальсифікацією історії України.

Все це актуалізує процеси створення чіткої системи воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України. Розроблення Доктрини має сприяти: вдосконаленню воєнно-історичної науки в Україні; забезпеченню координації наукових досліджень; осмисленню вітчизняного та світового воєнно-історичного досвіду; з'ясуванню особливостей, тенденцій та закономірностей еволюції воєнної справи в різні історичні періоди; врахуванню історичної спадщини для встановлення основ державної політики у сфері військового будівництва; збереженню історичної пам'яті та національних військових традицій; патріотичному вихованню молоді, створенню сприятливих умов для формування кадрового потенціалу Збройних Сил України та інших військових формувань; популяризації воєнно-історичних знань у суспільстві; реалізації актуальних наукових воєнно-історичних проєктів з позицій відновлення історичної правди.

**ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ
ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ**

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
	Закон України “Про оборону України” від 06.12.1991 № 1933-ХІІ (зі змінами від 20.09.2019 № 133-ІХ)
	Закон України “Про Збройні Сили України” від 06.12.1991 № 1935-ХІІ (зі змінами від 02.10.2019 № 144-ІХ)
	Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 26.11.2015 року № 848-VІІІ (зі змінами)
	Закон України “Про освіту” від 18.12.2018 № 2657-VІІІ (зі змінами від 30.03.2020 № 540-ІХ)
	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 29.03.2017 № 109 “Про затвердження Положення про воєнно-історичну роботу у Збройних Силах України”
	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 30.01.2020 № 30/ДСК “Про затвердження Табеля термінових донесень Збройних Сил України”
CJCSI 5320/01/C	Chairman Of The Joint Chiefs Of Staff Instruction (Настанова з воєнно-історичної роботи у ЗС США, видання 30 листопада 2018 року)
AR 870-5	Historical Activities. Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures, Headquarters Department of the Army Washington, DC 21 September 2007 (Історична діяльність. Військова історія: організаційні засади та процедури, видавництво: Центральний апарат СВ США Вашингтон, округ Колумбія, 21 вересня 2007 року)
АТР 1-20	Military History Operations, Headquarters Department of the Army Washington, DC 9 June 2014 (Військово-історичні операції, видавництво: Центральний апарат СВ США Вашингтон, округ Колумбія, 9 липня 2014 року)

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Візія (стратегічна мета) – ефективна система воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України, створена з урахуванням кращого світового досвіду та національних особливостей, яка спроможна об'єднати зусилля всіх складових сектору безпеки і оборони України з реалізації державної політики історичної пам'яті у питаннях захисту державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів.

Воєнна історія – термін, що використовується у двох значеннях:

1) процес розвитку військової справи, підготовки і ведення воєнних дій із найдавніших часів до сьогодення;

2) сукупність воєнно-історичних знань, галузь воєнної науки, що вивчає війни і збройні сили минулого, розвиток засобів, форм і способів ведення збройної боротьби.

Складові воєнної історії:

історія війн – є фактологічною основою воєнно-історичної науки в цілому та досліджує соціальну сутність війн як особливого суспільного явища, розкриває причини та соціально-економічні умови її виникнення, політичні, військово-стратегічні цілі, особливості конкретних війн, оцінює сили і плани сторін, розглядає хід воєнних кампаній, операцій, боїв, аналізує їх підсумки, визначає вплив війни на розвиток суспільства;

історія воєнного мистецтва – досліджує процес виникнення й еволюції форм і способів ведення збройної боротьби, виявляє закономірності, тенденції, принципи розвитку воєнної стратегії, оперативного мистецтва і тактики;

історія військового будівництва – досліджує досвід будівництва збройних сил, бойової, організаційної і мобілізаційної підготовки, військового управління, всебічного забезпечення воєнних дій та бойового застосування збройних сил, їх видів і родів військ, організації військової освіти та підготовки військових кадрів, діяльність військових спецслужб, інших силових структур, іррегулярних збройних формувань;

історія озброєння і військової техніки – вивчає процес виникнення і вдосконалення різних видів озброєння та військової техніки, закономірності та тенденції, розкриває особливості впровадження нової зброї і техніки у війська, їх застосування у практиці бойової підготовки і бойових дій, встановлює рівень живучості та надійності засобів ведення збройної боротьби в ході воєнних дій, ступінь і специфіку їх впливу на будівництво збройних сил і воєнне мистецтво;

історія воєнної думки – вивчає розвиток воєнно-теоретичних поглядів на розвиток природи і характер війн, їх підготовку і ведення, проблеми будівництва збройних сил і воєнного мистецтва, воєнних доктрин, напрямів геополітичної стратегії, концепцій міжнародної та національної безпеки.

Воєнно-історична робота у Збройних Силах України – цілеспрямована та скоординована організаційна, наукова, освітня і творча діяльність, спрямована на проведення наукових досліджень із актуальних проблем воєнної історії та впровадження їх результатів у практику будівництва, підготовки та застосування Збройних Сил України, навчання та виховання особового складу, а також вивчення воєнної історії, знаменних подій та видатних постатей, впровадження бойових традицій та ритуалів (церемоніалів), поширення військово-історичних знань з метою підтримки позитивного іміджу Збройних Сил України, престижу військової служби в українському суспільстві та серед міжнародної спільноти.

Воєнно-історичні дослідження – наукова діяльність, спрямована на здобуття нових воєнно-історичних знань, виявлення, документування, аналіз та узагальнення нових фактів, подій та явищ, встановлення тенденцій і закономірностей військового будівництва, еволюції засобів, форм і способів збройної боротьби з метою розвитку теорії і практики підготовки, застосування та забезпечення військ (сил), популяризації воєнно-історичних знань та традицій Збройних Сил України.

Воєнно-історичне джерелознавство – складова воєнної історії, у рамках якої здійснюється вивчення і аналіз воєнно-історичних джерел, теорії і практики їх виявлення і використання у воєнній історії.

Розроблення воєнно-історичних публікацій – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на узагальнення, систематизацію та розповсюдження отриманих наукових результатів у галузі військової історії, розширення світогляду та підвищення кваліфікації особового складу, вчених та наукових працівників Збройних Сил України.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

У цій Доктрині умовні позначення та скорочення наведені у тексті.

1. ВОЄННА ІСТОРІЯ: МІСІЯ І ЦІННОСТІ

1.1. Загальні положення

1.1.1. Науковим фундаментом сучасної воєнної теорії та практики діяльності військ є воєнно-історичні знання, оскільки вони є джерелом і базою для розвитку Збройних Сил України.

Специфіка воєнно-історичної роботи полягає у тому, що вона на основі воєнної історії об'єднує та інтегрує напрями військово-соціальної діяльності в управлінській, науковій, освітній, виховній сферах.

1.1.2. **Місія** воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України полягає у здобутті та впровадженні воєнно-історичних знань і набутого історичного досвіду в інтересах розвитку Збройних Сил України, забезпеченні необхідного рівня бойової готовності та боєздатності військ (сил), постійному нарощуванні їх спроможностей, формуванні високого морально-бойового духу захисників України.

1.1.3. **Цінності**, на яких ґрунтується воєнно-історична робота:
державність як консолідуючий чинник української політичної нації;
відповідність конституційно-правовому полю, нормативно визначеним завданням оборонної політики України;
незалежність від кон'юнктурних, політичних, корпоративних або нав'язаних ззовні впливів;
неупередженість та наукова об'єктивність у дослідницькій діяльності, відповідальність за отримані результати.

1.2. Цільові аудиторії воєнно-історичної роботи:

особовий склад (персонал) Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони;
українська та іноземна наукова спільнота;
українське суспільство;
міжнародна спільнота.

1.2.1. **Особовий склад Збройних Сил України та інших та інших складових сектору безпеки і оборони.** Воєнна історія слугує підґрунтям для навчання та виховання військовослужбовців, формування у них командного духу, а також для надання історичних довідок органам військового управління та їх використання під час ухвалення рішень.

1.2.2. **Українська та іноземна наукова спільнота.** Постійний контакт воєнних істориків з представниками вітчизняної та іноземної науки сприяє творчій дискусії, обміну думками представників різних наукових шкіл, які дотримуються різних концептуальних та ментальних підходів до розгляду проблем, дає синергетичний ефект для кращого розуміння суспільних процесів,

підвищує авторитет української воєнної науки та Збройних Сил України у державі та світі, сприяє поширенню поглядів українських воєнних істориків та протидії історичним фальсифікаціям.

1.2.3. Українське суспільство. Науково обгрунтовані військово-історичні знання про зв'язку попередніх поколінь виступають однією із наріжних ланок, яка забезпечує зв'язок між поколіннями. Їх наукове дослідження й поширення через систему освіти сприяє консолідації української політичної нації, формуванню патріотичного духу, поваги до захисників Вітчизни, усвідомленню історичних чинників утворення Української держави та місця українського народу у знаменних подіях світової історії.

1.2.4. Міжнародна спільнота. Воєнна історія України є національною за своєю глибинною сутністю та водночас постає невід'ємною частиною всесвітньої воєнної історії. У свою чергу, активізація воєнно-історичних досліджень воєнної історії України сприяє поширенню серед міжнародної спільноти наукової інформації щодо історичних підстав легітимності та територіальної цілісності України, створює імідж Українського війська, пропагує участь українських контингентів у міжнародній миротворчій діяльності.

1.3. Місце і роль воєнної історії

1.3.1. Воєнна історія за предметом дослідження і своїм змістом є, з одного боку, галуззю загальноісторичної науки, а з іншого – складовою воєнної науки, будучи історичною базою для її розвитку. Воєнна історія збагачує воєнну науку конкретними матеріалами і досвідом, містить теоретичні і практичні рекомендації з удосконалення військової справи, дозволяє передбачати шляхи її подальшого розвитку.

1.3.2. Воєнна історія базується на фактах, подіях і процесах минулого. Ця обставина надає їй змісту не гіпотетичного характеру, а конкретності і доказовості. Проте воєнна історія не може надавати універсальних рекомендацій, які б підходили для будь-яких умов. Механічне перенесення досвіду минулого на сучасність є грубою помилкою.

1.3.3. Воєнна історія має дві складові – фактологічну (описову) й узагальнюючу. Фактологічна (описова) складова передбачає точну фіксацію подій, оскільки вірогідні узагальнення можна зробити лише спираючись на достовірні факти. Водночас, узагальнення дозволяють зрозуміти причини подій, що відбулися, встановити тенденції, закономірності та імовірність їх повторення в майбутньому.

1.4. Функції воєнної історії

1.4.1. Воєнна історія як сфера знання виконує світоглядну, виховну, освітню та методологічну (дослідницьку) функції

1.4.1.1. Воєнно-історична наука не обмежується лише відтворенням фактичної хронології подій. Її мета полягає не лише у реконструюванні картини військового минулого, а й у дослідженні його в єдиному закономірному історичному процесі. Це неминуче виводить дослідника на виявлення історичних закономірностей, загального і типового. Воєнні історики можуть самі відкривати і формулювати історичні закономірності або запозичувати їх із інших наук. Отже, воєнна історія як наука є активним і рівноправним учасником формування наукової картини розвитку суспільства в цілому, виконуючи **світоглядну функцію**.

1.4.1.2. **Освітня функція** воєнної історії полягає в тому, що вона охоплює значний пласт воєнно-історичних знань, необхідних військовим фахівцям у їх бойовій та повсякденній діяльності, закладає фундаментальну базу для розвитку широкого кругозору, сприяє ефективному вирішенню завдань, що стоять перед військами у мирний та воєнний час.

1.4.1.3. **Виховна функція** визначається значними можливостями воєнної історії для формування у військовослужбовців високих морально-психологічних якостей, виховання почуття патріотизму, віри в свої сили, готовності проявити мужність і героїзм, до кінця виконати свій конституційний обов'язок, популяризації традицій народу і армії, історії боротьби за незалежність.

1.4.1.4. **Методологічна (дослідницька)** функція полягає в тому, що воєнно-історична наука, віддзеркалюючи об'єктивну істину в поняттях, категоріях, закономірностях, дає можливість використовувати їх у дослідженнях в інших галузях наук, застосовувати вироблені нею методи наукового пізнання дійсності та одержані результати. Теоретичні та прикладні воєнно-історичні дослідження спрямовуються на вивчення світової та української воєнної історії для впровадження набутих воєнно-історичних знань в освітню діяльність та у процес підготовки та застосування Збройних Сил України.

1.5. Керівні принципи воєнно-історичної роботи

1.5.1. У своїй діяльності воєнні історики мають керуватися основними принципами: науковість, об'єктивність, точність та практична спрямованість. Ці принципи є запорукою неупередженого підходу, ретельного дослідження, чіткої, зрозумілої і однозначної інтерпретації.

1.5.1.1. Науковість. Принцип воєнно-історичної роботи, що полягає у проведенні досліджень на загальнонаукових, міждисциплінарних і суто історичних методологічних засадах.

1.5.1.2. Об'єктивність. Один із основних принципів воєнно-історичної роботи, зобов'язує осмислювати історичні джерела, явища, події, факти, інформацію тощо у їх дійсній сутності, мінімізувати будь-яку суб'єктивність, що спотворює реальний стан справ, уникати впливу особистих, групових чи політичних інтересів, заангажованості чи емоційної упередженості, враховувати як позитивні, так і негативні моменти у розвитку подій тощо.

1.5.1.3. Точність. Попри те, що вичерпне документування операцій (бойових дій) не завжди є можливим, воєнна історія має ґрунтуватися на максимально точній інформації, зібраній до, під час та після певних дій або подій. Історичні документи та офіційні записи дають змогу воєнним історикам точно відтворити минулі події. Методи воєнно-історичного дослідження і аналізу мають передбачати перевірку джерел інформації, а описова частина та висновки повинні мати документальне підтвердження.

1.5.1.4. Практична спрямованість. Принцип воєнно-історичної роботи, який полягає в узагальненні історичного досвіду з метою пошуку пріоритетних і результативних способів вирішення завдань, що стоять перед Збройними Силами України, прийняття управлінських рішень у сучасних умовах.

2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ЗАВДАННЯ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ.

2.1. Основними напрямками воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України є:

воєнно-історичні дослідження та впровадження їх результатів у підготовку, застосування та всебічне забезпечення діяльності Збройних Сил України;

збір, узагальнення та поширення досвіду підготовки та бойового застосування військ (сил);

поширення воєнно-історичних знань у системі військової освіти;

патріотичне виховання особового складу Збройних Сил України.

2.2. Воєнно-історична робота у Збройних Силах України спрямована на вирішення таких **завдань:**

визначення ролі і місця вітчизняної воєнної історії в українському державотворенні;

узгодження зусиль органів державного і військового управління та дослідників щодо основних напрямів розвитку вітчизняної воєнно-історичної науки;

координація діяльності науково-дослідних установ і навчальних закладів з вивчення історії застосування збройних сил та інших військових (збройних) формувань у війнах, збройних конфліктах, операціях з підтримання миру та безпеки;

виявлення тенденцій і закономірностей у розвитку воєнної справи з найдавніших часів до сьогодення;

використання воєнно-історичних знань у практиці національного військового будівництва для досягнення належного рівня боєготовності та боєздатності Збройних Сил України, інших складових сектору безпеки і оборони держави;

розроблення стандартів та програм воєнно-історичних навчальних дисциплін у військових і цивільних навчальних закладах з урахуванням періодизації воєнної історії України;

патріотичне виховання широких верств українського суспільства;

популяризація воєнної історії України;

сприяння поширенню серед міжнародної спільноти наукової інформації про історичне минуле України, здійснення пошуку воєнно-історичних матеріалів і документів за межами України, налагодження активної системи обміну досвідом між різними заінтересованими інституціями;

проти дія фальсифікації української воєнної історії, негативному інформаційному впливу у воєнно-історичних питаннях.

сприяння розвитку системи спеціальних структур та відповідальних посадових осіб з військової історії та їх використання у військовому управлінні;

консультування старших військових керівників з питань застосування воєнної історії у військово-професійній діяльності;

воєнно-історична підтримка прийняття управлінських рішень;

здійснення ретельного опису, документування, обліку і збереження офіційної історії Збройних Сил України під час воєнних дій та участі у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

забезпечення комунікації воєнних істориків з командирами, штабами, лідерами, а також військовослужбовцями та працівниками Збройних Сил України, призначеними для виконання обов'язків позаштатних істориків.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ: ФУНКЦІЇ, ОБОВ'ЯЗКИ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ

3.1. Суб'єкти та керівництво воєнно-історичною роботою у Збройних Силах України

3.1.1. Суб'єктами воєнно-історичної роботи є структурні підрозділи Апарату Головнокомандувача Збройних Сил України, Генерального штабу Збройних Сил України та органи військового управління, що виконують його окремі функції, командування видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативні та повітряні командування, наукові установи (далі – НУ), вищі військові навчальні заклади (далі – ВВНЗ) та військові навчальні підрозділи

закладів вищої освіти (далі – ВНП ЗВО), Національний військово-історичний музей України та його філії, архівні установи Міністерства оборони України, гарнізонні будинки офіцерів, інші установи та організації, які мають відповідні воєнно-історичні підрозділи.

3.1.2. Загальне керівництво воєнно-історичною роботою у Збройних Силах України здійснює Головнокомандувач Збройних Сил України через Генеральний штаб Збройних Сил України.

Керівництво воєнно-історичною роботою у структурних підрозділах Апарату Головнокомандувача Збройних Сил України, Генерального штабу Збройних Сил України, ВВНЗ, ВНП ЗВО, НУ здійснюють відповідні начальники, у командуваннях видів, окремих родів військ, оперативних та повітряних командуваннях, військових частинах – командувачі (командири).

3.1.3. Безпосередня організація та проведення воєнно-історичної роботи у структурних підрозділах Апарату Головнокомандувача Збройних Сил України, Генерального штабу Збройних Сил України ВВНЗ, ВНП ЗВО, НУ, командуваннях видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних та повітряних командувань, військових частин покладається на спеціально призначених для цієї роботи посадових осіб.

3.2. Забезпечення виконання завдань воєнно-історичної роботи

3.2.1. Для забезпечення виконання завдань воєнно-історичної роботи Воєнно-наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України у межах компетенції:

- здійснює планування, організацію, загальне керівництво, координацію та контроль за веденням воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України;
- готує проекти нормативних актів, що регламентують питання воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України;
- організовує проведення воєнно-історичних досліджень;
- розробляє пропозиції щодо фінансування воєнно-історичних досліджень;
- проводить аналіз стану, узагальнення та підбиття підсумків воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

3.2.2. Структурні підрозділи Генерального штабу Збройних Сил України, Апарату Головнокомандувача Збройних Сил України та органи військового управління, що виконують його окремі функції:

- здійснюють узагальнення бойового досвіду застосування військ (сил) за доповідями (звітами), що надходять, з подальшим наданням аналітичного матеріалу встановленим порядком;

- надають пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи в Збройних Силах України.

3.2.3. Управління стратегічних комунікацій Апарату Головнокомандувача Збройних Сил України:

формує наративи, аргументаційні практики та повідомлення з урахуванням визначних історичних подій минулого, сучасних викликів та перспектив розвитку Збройних Сил України і держави в цілому;

здійснює взаємодію з центральними органами виконавчої влади з питань розвитку громадянства, збереження національної пам'яті та історичної спадщини;

бере участь у воєнно-історичній роботі у Збройних Силах України, творенні та розбудові національних військових традицій;

надає пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

3.2.4. Управління зв'язків з громадськістю Збройних Сил України спільно зі структурними підрозділами служби зв'язків з громадськістю Збройних Сил України у взаємодії Головним управлінням морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України у межах компетенції:

організовує постійне проактивне інформування громадськості, міжнародної спільноти та засобів масової інформації про важливі воєнно-історичні події та заходи у Збройних Силах України;

бере участь у воєнно-історичних внутрішньо комунікаційних заходах шляхом доведення до особового складу через офіційні джерела та засоби масової інформації про діяльність, стан та перспективи розвитку Збройних Сил України у розрізі воєнно-історичних подій;

бере участь в організації видання збірників воєнно-історичних матеріалів та мемуарної літератури, зйомки документальних фільмів на воєнно-історичну тематику, висвітлення результатів воєнно-історичних досліджень та наукових праць воєнно-історичної тематики, виготовлення та використання в своїй діяльності продукції воєнно-історичного спрямування;

організовує висвітлення матеріалів, спрямованих на формування позитивного іміджу Збройних Сил України, сприятливої громадської думки щодо участі українських військових формувань у війнах, військових конфліктах та міжнародних операціях, викриття перекручень та фальсифікації історичних подій та їх наслідків;

організовує написання оповідань, нарисів, репортажів, кореспонденцій з історії видатних військових особистостей, органів військового управління, військових частин та установ Збройних Сил України

надає пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

3.2.5. Командування видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативні та повітряні командування:

здійснюють планування та організацію воєнно-історичної роботи, визначення найважливіших проблем і основних напрямів воєнно-наукових історичних досліджень;

організують вивчення та узагальнення досвіду застосування виду, роду військ (сил), військової техніки та озброєння;

організують і проводять воєнно-історичні конференції, семінари та лекції;

впроваджують результати воєнно-наукових історичних досліджень в експозиційну та просвітницьку роботу музеїв (кімнат) бойової слави;

беруть участь у рецензуванні воєнно-історичних праць, написанні історичних нарисів, статей на воєнно-історичну тематику, в тому числі для воєнно-енциклопедичних видань;

здійснюють відбір кращих воєнно-історичних праць, результатів воєнно-історичних науково-дослідних робіт і подають їх на розгляд для присудження премій;

організують розробку праць з історії розвитку та використання виду, роду військ (сил);

організують написання нарисів з історії органів військового управління, з'єднань і військових частин;

розробляють матеріали на воєнно-історичну тематику для їх вивчення в системі підготовки;

командування видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України надають пропозиції до проєкту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

3.2.6. Військові частини:

планують і ведуть воєнно-історичну роботу, впроваджують її результати в практику підготовки особового складу;

організують використання воєнно-історичних знань у системі національно-патріотичного виховання особового складу;

ведуть історичні формуляри;

формують і періодично оновлюють експозиції музеїв (кімнат) бойової слави, проводять на їх базі заходи воєнно-історичного характеру;

сприяють органам місцевого самоврядування в справі збереження воєнно-історичних пам'яток та братських могил воїнів, полеглих в боях;

організують написання нарисів з історії військових частин, здійснюють своєчасну і якісну їх підготовку до видання.

3.2.7. Наукові установи Збройних Сил України:

виконують науково-дослідні роботи з актуальної воєнно-історичної проблематики;

визначають актуальні проблеми розвитку методології воєнно-історичної науки на сучасному етапі;

розробляють теоретико-методологічні основи, закономірності, принципи дослідження сучасних проблем воєнної історії;

створюють на основі воєнно-історичних матеріалів і документів бази даних за різними науковими проблемами в галузі воєнної історії;

беруть участь в організації і проведенні наукових, науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, присвячених актуальним питанням воєнної історії;

беруть участь у рецензуванні воєнно-історичних праць, написанні історичних нарисів, статей на воєнно-історичну тематику, в тому числі для військово-енциклопедичних видань;

готують до видання нариси, статті з узагальнення досвіду війн, збройних конфліктів;

виявляють факти фальсифікації вітчизняної воєнної історії, виробляють рекомендації з протидії цьому;

проводять та беруть участь у воєнно-історичних дослідженнях;

надають пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

3.2.8. Вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти:

виконують науково-дослідні роботи з актуальної воєнно-історичної проблематики з метою створення та удосконалення програм навчальних дисциплін з історії держави, воєнної історії та історії воєнного мистецтва;

створюють на основі воєнно-історичних матеріалів і документів бази даних в галузі воєнної історії;

розробляють та видають наукову продукцію на воєнно-історичну тематику;

організують вивчення слухачами (курсантами) і постійним складом історії війн і воєнного мистецтва, воєнної історії України;

здійснюють навчання слухачів (курсантів) та постійного складу методиці організації воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України;

організують і проводять воєнно-історичні конференції, воєнно-історичні польові поїздки, семінари та інші заходи воєнно-історичної тематики;

розробляють та видають збірники воєнно-історичних матеріалів для використання в освітньому процесі;

беруть участь у рецензуванні воєнно-історичних праць, написанні історичних нарисів, статей з воєнно-історичної тематики, в тому числі для воєнно-енциклопедичних видань;

надають пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

Провідним та координуючим вищим військовим навчальним закладом за освітнім і науковим напрямками воєнно-історичної роботи є Національний університет оборони України імені Івана Черняховського.

3.2.9. Гарнізонні будинки офіцерів:

беруть участь у проведенні заходів, присвячених знаменним датам всесвітньої історії та воєнної історії України;

проводять лекції, конференції та тематичні вечори на воєнно-історичну тематику;

організують концерти, спектаклі, музичні вечори, виставки образотворчого мистецтва і фотографії воєнно-історичної спрямованості;
сприяють роботі воєнно-історичних клубів і ветеранських організацій військово-патріотичного спрямування.

3.2.10. Національний військово-історичний музей України та його філії:
розробляють методичні рекомендації щодо воєнно-історичної роботи музеїв (кімнат) бойової слави;

організують і підтримують взаємодію з воєнно-історичними клубами та ветеранськими організаціями;

беруть участь в організації та проведенні воєнно-історичних конференцій, семінарів, виставок, польових поїздок та інших заходів на воєнно-історичну тематику;

здійснюють наочну пропаганду військових ритуалів, бойових традицій Збройних Сил України;

здійснюють методичне забезпечення впровадження результатів воєнно-наукових історичних досліджень в експозиційну та просвітницьку роботу музею;

готують та надають до ВНУ ГШ ЗС України пропозиції щодо вдосконалення воєнно-історичної роботи;

надають пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

3.2.11. Галузевий державний архів Міністерства оборони України та його територіальні архівні відділи:

здійснюють прийняття, облік і зберігання воєнно-історичних документів;
готують довідкові матеріали на основі архівних документів за запитом;

організують забезпечення роботи дослідників з документами, що зберігаються в архіві;

створюють електронну довідково-пошукову систему, що забезпечує швидкий пошук документів;

надають пропозиції до проекту річного плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

4. ПЛАНУВАННЯ, ПРОВЕДЕННЯ, КОНТРОЛЬ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ

4.1. Планування воєнно-історичної роботи

4.1.1. Планування воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України здійснюється у Генеральному штабі Збройних Сил України, штабах видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних та повітряних командувань, військових частин, НУ, ВВНЗ та ВВП ЗВО шляхом складання та затвердження річних планів воєнно-історичної роботи до 15 грудня року, що передуює планованому.

4.1.2. На підставі пропозицій від структурних підрозділів Генерального штабу Збройних Сил України, командувань видів Збройних Сил України, Десантно-штурмових військ та Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, НУ, ВВНЗ та ВВП ЗВО ВСУ ГШ ЗС України розробляє річний план воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України, який затверджує начальник Генерального штабу Збройних Сил України.

4.1.3. Річні плани воєнно-історичної роботи командувань видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних та повітряних командувань, військових частин, НУ, ВВНЗ та ВВП ЗВО підписуються їх начальниками (командувачами, командирами) та затверджуються старшими за підпорядкованістю військовими керівниками відповідно до повноважень та надаються до ВСУ ГШ ЗС України для узагальнення.

4.1.4. Річні плани воєнно-історичної роботи командувань видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних та повітряних командувань, військових частин, НУ, ВВНЗ та ВВП ЗВО за своєю структурою мають відповідати річному плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України.

4.2. Проведення воєнно-історичної роботи

4.2.1. Основними видами воєнно-історичної роботи є:

проведення фундаментальних та прикладних воєнно-історичних досліджень; узагальнення і поширення передового досвіду підготовки та застосування військ (сил) Збройних Сил України;

архівне та бібліотечне вивчення бойових та інших документів;

воєнно-історичні рецензування та експертиза;

воєнно-історичний опис операцій (бойових дій);

воєнно-історичні конференції, семінари, круглі столи та лекції;

польові воєнно-історичні поїздки;

розробка воєнно-історичної продукції (монографій, енциклопедій і словників, підручників, методичних посібників, дисертацій, статей, доповідей, аналітичних звітів, рецензій, відгуків, висновків, наукових та документальних кінофільмів, сюжетів, нарисів з історії тощо);

воєнно-наукова робота слухачів (курсантів) у ВВНЗ, ВВП ЗВО в галузі воєнної історії;

ведення історичних формулярів (довідок), книг пам'яті оперативних та повітряних командувань, військових частин, ВВНЗ, ВВП ЗВО.

4.2.1.1. Проведення фундаментальних та прикладних воєнно-історичних досліджень спрямоване на отримання нових воєнно-історичних знань та їх реалізацію у воєнно-історичних працях, статтях, навчальних та методичних посібниках, наукових повідомленнях тощо з метою удосконалення воєнної теорії та практики підготовки, застосування та забезпечення військ в сучасних умовах, пропагування історії та традицій Збройних Сил України.

Основними формами воєнно-історичних досліджень є фундаментальні та прикладні науково-дослідні роботи.

4.2.1.2. Узагальнення і поширення передового досвіду підготовки та застосування військ (сил) Збройних Сил України спрямовані на підвищення ефективності діяльності військ (сил), впровадження найбільш досконалих форм і методів роботи штабів усіх рівнів, удосконалення форм і способів застосування військ (сил), модернізацію та створення нових зразків озброєння та військової техніки, всебічного забезпечення операцій (бойових дій).

4.2.1.3. Воєнно-історичні рецензування та експертиза проводяться з метою аналізу та критичного оцінювання результатів проведення воєнно-історичного дослідження, підготовленої воєнно-історичної праці (видання).

4.2.1.4. Воєнно-історичний опис операцій (бойових дій) здійснюється з метою складання офіційної історії операції (бойових дій). Для здійснення цього виду діяльності у відповідних штабах видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, організаціях, установах створюються воєнно-історичні комісії з опису операцій (бойових дій).

4.2.1.5. Воєнно-історичні конференції, семінари та лекції проводяться з метою висвітлення обставин та деталей воєнно-історичних подій (битв, операцій, ювілеїв видів, окремих родів військ, ВВНЗ, полководців, військових начальників, командирів, бойовому шляху військової частини тощо).

4.2.1.6. Польові воєнно-історичні поїздки є, з одного боку, заходом оперативної підготовки органів військового управління, спрямованого на їх злагодження, надання командирам та посадовим особам можливості всебічно вивчити на місцевості, де відбувались реальні події, досвід прийняття рішень командуванням протиборчих сторін, провести їх критичний аналіз, виявити сильні і слабкі сторони та наслідки прийнятих рішень. З іншого боку такі поїздки є дієвим заходом патріотичного виховання, що дозволяє офіцерам відчути зв'язок поколінь, зрозуміти велич подвигів попередніх поколінь.

4.2.1.7. Розроблення воєнно-історичних видань здійснюється з метою створення інформаційно-аналітичного фонду на основі дослідницьких матеріалів та архівних документів, формування баз даних з різних наукових проблем в галузі воєнної історії, розповсюдження воєнно-історичних знань, ознайомлення наукової спільноти з результатами проведених воєнно-історичних досліджень.

4.2.1.8. Воєнно-наукова робота слухачів (курсантів) у ВВНЗ, ВНП ЗВО та НУ в галузі воєнної історії організовується з метою підвищення рівня їх методичної підготовки, набуття ними навичок воєнно-історичної роботи, розвитку в них наукового мислення, вироблення творчого підходу до підготовки та застосування військ (сил) тощо на основі бойового досвіду військового будівництва.

4.2.1.9. Ведення історичних формулярів (довідок) здійснюється для відображення історії створення та функціонування військової частини (органу військового управління), відомостей про керівний склад, участь у бойових діях щодо захисту суверенітету та територіальної цілісності України, визначних подій мирного часу, нагород та відзнак, прикладів виняткової мужності та героїзму особового складу.

4.3. Контроль за веденням воєнно-історичної роботи

4.3.1. Контроль за веденням воєнно-історичної роботи організовується з метою перевірки якості та своєчасності виконання запланованих заходів, узагальнення та поширення передового досвіду організації воєнно-історичної роботи, своєчасного надання допомоги командувачам, командирам (начальникам) і органам військового управління в її організації, підготовці та здійсненні, виявлення і усунення наявних недоліків.

4.3.2. Контроль за виконанням завдань воєнно-історичної роботи здійснюється під час інспектування та проведення підсумкових перевірок оперативної, мобілізаційної та бойової підготовки, а також під час військових навчань і тренувань. Результати контролю відображаються в актах перевірки, а також у директивах, наказах відповідних командирів і начальників.

4.4. Підсумки воєнно-історичної роботи

4.4.1. В кінці кожного року в командуваннях видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних та повітряних командувань підбиваються підсумки з воєнно-історичної роботи у вигляді донесення про виконання заходів воєнно-історичної роботи відповідно до Табеля термінових донесень Збройних Сил України.

4.4.2. У донесеннях з воєнно-історичної роботи відображаються проведені заходи та їх результати, форми реалізації результатів проведеної роботи, передовий досвід, виявлені недоліки, їх причини та можливі шляхи усунення, пропозиції щодо вдосконалення воєнно-історичної роботи.

4.4.3. Підсумки воєнно-історичної роботи за рік оголошуються наказами відповідних командувачів (командирів, начальників). У цьому наказі також ставляться завдання з воєнно-історичної роботи на наступний рік.

5. ЗБІР ІСТОРИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ, ПУБЛІКАЦІЙ, ДОКУМЕНТУВАННЯ, ЗВІТИ

5.1. Збір історичних матеріалів, документування.

5.1.1. До основних історичних джерел, які формують базу з воєнної історії України належать:

документальні комплекси, зокрема, матеріали діловодства військових частин та підрозділів Збройних Сил України, журнали бойових дій тощо;

воєнна статистика; матеріали засобів масової інформації (телебачення, радіо, преса, інтернет-ресурси);

спогади, щоденники, листи учасників воєн та збройних конфліктів;

усні історичні джерела;

кіно-, відео-, аудіо-, фотодокументи;

пам'ятки матеріальної та духовної культури.

5.1.2. Історичні джерела поділяють на масові та немасові. Масові джерела – клас джерел, які характеризуються певною повторюваністю, типовістю та однорідністю вміщеної в них інформації. Аналіз змістовних аналогій змісту таких джерел дає змогу виявити спільні риси різних історичних явищ, простежити в них ту чи іншу закономірність, тенденцію розвитку. До масових джерел належать матеріали діловодства військових частин, довідкові, статистичні документи, періодична преса тощо.

На відміну від масових, клас немасових, особових джерел визначається такими рисами, як індивідуальність змісту, оригінальність інформації, несхожість відтворення кожним джерелом історичного факту, події, процесу або його визначальних рис. До них належать спогади, щоденники, епістолярні матеріали, різноманітні опитувальники, результати соціологічних досліджень.

5.2. Воєнно-історичні публікації та їх типи. Порядок розробки та розповсюдження

5.2.1. Воєнно-історичні публікації виконують такі **функції**:

оприлюднюють результати наукових досліджень;

сприяють установленню пріоритету автора (дата підписання публікації до друку – це дата пріоритету науковця; в історіографічній частині обов'язково вказують, коли започатковане розроблення наукової проблеми);

свідчать про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми;

слугують підтвердженню достовірності основних результатів і висновків дослідження, новизни його наукового рівня;

підтверджують факт апробації та впровадження результатів і висновків наукових досліджень;

висвітлюють зміст наукової роботи;

фіксують завершення певного стану дослідження або роботи в цілому;

забезпечують первинною науковою інформацією суспільство, сповіщають наукове співтовариство про появу нового наукового знання;

передають індивідуальний результат у загальне надбання.

5.2.2. Основними видами воєнно-історичних публікацій є матеріали результатів теоретичних і (або) експериментальних досліджень, а також підготовлені до публікації історичні документи. Розрізняють науково-дослідні та джерелознавчі види видань.

До науково-дослідних видань належать: наукові монографії, препринти, наукові статті, тези доповідей, матеріали наукових конференцій, збірники наукових праць. Ці видання розробляються у ВВНЗ, ВНП ЗВО та НУ, мають великий масштаб розповсюдження (як правило охоплюють Збройні Сили України та державні наукові бібліотеки), здебільшого великий обсяг, містять ґрунтовні результати воєнно-історичних досліджень та зорієнтовані на широку цільову аудиторію.

До джерелознавчих видів видань належать документальні наукові видання, які містять історичні документи.

Поряд з ними існує третій вид воєнно-історичних публікацій, який збирають, узагальнюють та зберігають воєнні історики безпосередньо на місцях. Він відображає історію військових частин, оперативних командувань, окремих родів військ, видів збройних сил та Збройних Сил України загалом. До них належать документи і матеріали з питань узагальнення бойових дій військ (сил), бойових втрат особового складу; бойові накази (розпорядження), висновки з питань планів операцій (боїв); виписки з журналів бойових дій; відомості обліку військовополонених; співвідношення сил і сторін; відомості щодо бойових дій військ (сил), втрат супротивника, захоплених підприємств, складів та баз противника; довідки про противника; довідки з питань планів операцій; бойові донесення; донесення про бойові дії військ (сил), про втрати супротивника, про розслідування бойових дій військ (сил), розвідувальні донесення; доповіді з оцінкою обстановки та перспектив бойових дій, про бойові втрати особового складу; журнали бойових дій, обліку та реєстрації бойових дій; історичні довідки, формуляри, різноманітні карти; книги з історії з'єднань, військових частин; огляди бойових дій родів військ, преси противника; оперативні зведення і повідомлення; описи театрів та районів бойових дій; плани бойових дій; аудіо-, відеоматеріали; інформація щодо нагородження військовослужбовців, стенограми інтерв'ю, нарад, інструктажів тощо.

Строк зберігання для документів, що утворюються в особливий період, у період виконання спеціальних урядових завдань, у тому числі операцій з підтримання миру – постійно.

Усі ці документи збираються, опрацьовуються та зберігаються з дотриманням визначеного режиму секретності.

Воєнно-історичні публікації повинні бути чітко структурованими, викладення матеріалу – лаконічним, логічним, системним, образним.

Видання воєнно-історичних публікацій здійснюється відповідно до редакційно-видавничого плану ВВНЗ, ВНП ЗВО та НУ. У командуваннях видів Збройних Сил України, Десантно-штурмових військ та Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, оперативних та повітряних командуваннях, військових частинах – відповідно до планів воєнно-історичної роботи.

Воєнно-історичні публікації також можуть створюватися в електронному вигляді – електронні видання, що розробляються за допомогою програмних або мультимедійних засобів.

6. ВОЄННО-ІСТОРИЧНА ВІЗІЯ

Необхідність об'єктивного дослідження воєнних конфліктів в умовах докорінного реформування Збройних Сил України, їх подальшого розвитку актуалізують воєнно-історичні дослідження. Ефективність реалізації наукових воєнно-історичних проєктів, формування позитивного іміджу Збройних Сил України у суспільстві, протидія фальсифікації вітчизняної воєнної історії безпосередньо залежить від створення дієвої системи воєнно-історичної роботи.

6.1. Візія (стратегічна мета) – ефективна система воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України, створена з урахуванням кращого світового досвіду та національних особливостей, яка спроможна об'єднати зусилля всіх складових сектору безпеки і оборони України з реалізації державної політики історичної пам'яті у питаннях захисту державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів.

Науково обґрунтовані воєнно-історичні знання виступають однією з наріжних ланок, що забезпечує зв'язок між поколіннями. Їх поширення через систему воєнно-історичної роботи сприяє консолідації української політичної нації, формуванню патріотичного духу, поваги до захисників Батьківщини, усвідомленню історичної правди щодо утворення Української державності та місця українського народу у знаменних подіях світової історії. Саме воєнно-історичні знання несуть особливе світоглядне навантаження для подолання історичних стереотипів та міфів в оцінці подій воєнної історії, інформаційної експансії низки країн, що супроводжується фальсифікацією історії України.

6.2. Стратегія досягнення візії:

трансформація системи воєнно-історичної роботи, поступовий перехід до стандартів країн-членів НАТО, досягнення здатності щодо проведення воєнно-історичних операцій;

створення у командуваннях видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних та повітряних командуваннях воєнно-історичних підрозділів для налагодження дієвої системи воєнно-історичної роботи;

організаційне та методичне забезпечення діяльності штатних та позаштатних воєнних істориків у всіх ланках військового управління та організаційних структурах від рівня штабу окремої військової частини і вище;

створення головної наукової установи (інституту) з дослідження фундаментальних і науково-практичних проблем воєнного минулого України та світового військового досвіду;

удосконалення системи підготовки військових кадрів, розвиток вітчизняної школи воєнних істориків;

організація взаємодії між науковими установами, навчальними закладами, музеями, архівами, засобами масової інформації, громадськими діячами щодо популяризації воєнної історії України, її інтеграції у світовий інформаційний простір.

6.3. Умови успішної стратегії досягнення візії:

удосконалення нормативно-правової бази з питань воєнно-історичної роботи;

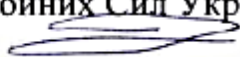
активізація діяльності наукових установ і навчальних закладів із дослідження та вивчення воєнної історії України, ретроспективи творення її війська, урахування досвіду війн і збройних конфліктів, зокрема збройного конфлікту на сході України (операції Об'єднаних сил, антитерористичної операції), участі Збройних Сил України у забезпеченні національної безпеки України, відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації;

взаємодія воєнно-історичних структур Збройних Сил України з науковими установами Національної академії наук України, провідними вищими навчальними закладами України та інших держав у реалізації воєнно-історичних наукових проєктів;

забезпечення належного рівня професіоналізму фахівців з організації і проведення воєнно-історичної роботи, створення дієвої системи їх підготовки та підвищення кваліфікації;

впровадження сучасних технологій, створення воєнно-історичних сайтів (форумів, чатів, тощо) українською та іншими мовами і наповнення їх привабливим воєнно-історичним контентом;

участь вітчизняних воєнних істориків у заходах міжнародного військово-наукового співробітництва для поширення воєнно-історичних знань і підтримання позитивного іміджу Збройних Сил України серед міжнародної спільноти.

Начальник Воєнно-наукового управління
Генерального штабу Збройних Сил України
полковник

Володимир КОВАЛЬ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Доктрина розвитку військових публікацій у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 03.06.2020, ВД 7-05(03).01
2. Наказ Генерального штабу ЗС України від 26.12.2018 № 460 “Про затвердження Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України”, ВКДП 1-00(03).01.
3. Директива Генерального штабу Збройних Сил України від 13.03.2020 № Д-6 “Про організацію розробки доктринальних документів Збройних Сил України”.

